

EBH-bladet

Nyhetsbrev för oss som jobbar med förorenade områden

Nr 2 • 2020

Vad gör Naturvårdsverket, SGI och SGU för att saneringsåtgärder ska bli mer hållbara?

”Genom att tillsammans ta tillvara på innovationsvilja och stimulera till att tänka nytt skapar vi förutsättningar för nya lösningar och använder alla verktyg i verktygslådan. Vi har enkla samarbetsvägar mellan myndigheter och skapar tillsammans känsla även med andra aktörer. Vår långsiktiga satsning på utveckling och innovation förmedlar uthållighet och skapar trygghet för att fortsätta utveckla, använda och investera i ny teknik.”

En stark vision signerad Naturvårdsverket, SGI och SGU. Men vad gör vi egentligen för att förverkliga visionen?

Naturvårdsverket ser en stark vilja i branschen att använda annan teknik än traditionell schakt och deponi. Vi på Naturvårdsverket behöver arbeta för att stödja denna vilja genom vägledning och ställningstaganden.

Vi arbetar just nu med att uppdatera vägledningen från 2009. Exempelvis genom uppdaterade utgångspunkter för avhjälpandeåtgärder och vägledning om riskvärdering. Vägledningen ska bidra till mindre resurskrävande åtgärder än schakt och deponi för att vi ska bidra positivt till fler miljömål och därigenom till den ekologiska dimensionen av agenda 2030.

Naturvårdsverket använder det sakanslag vi förfogar över för att bidra till etablering av mer innovativa åtgärdslösningar som minskar behov av schakt och deponi. Detta gör vi genom att prioritera åtgärdsansökningar som bedöms ha betydelse för etablering av sådana åtgärder.

Vi har också gett SGU i uppdrag att driva beställarnätverket Samverkan för innovation. Här samlas kommunala huvudmän med bidragsprojekt för att få dessa att lära av varandra och ta fram underlag för val av innovativa åtgärder.

Ett resultat av nätverket är att ett antal aspekter som förvårar implementering av innovativa åtgärder har identifierats. Utifrån detta arbetar vi nu med att justera avgörande principer samt hur bidragsprojekten finansieras. Genom detta vill vi ge tydligare uppmuntran och underlätta val av andra åtgärder än schakt och deponi. Vi vill också lyfta fram betydelsen av, och ge förutsättningar för, att öka kvaliteten i åtgärdsutredning och riskvärdering.

SGI:s bedömning är att antalet innovativa åtgärdslösningar kommer att öka de kommande åren. Vi på SGI behöver stödja detta genom att bidra med kunskapsuppbyggnad och teknikutveckling.

Genom teknikutvecklingsprogrammet TUFFO har vi beviljat bidrag till tio åtgärdsinriktade forskningsprojekt. Resultaten från de första projekten redovisas under våren 2021.

Biokolprojektet är ett exempel på teknikutveckling som SGI drivit i samarbete med branschen och universitet. Om biokol kan användas som behandlingsteknik kan jorden användas som resurs i stället för att köras till en deponi. Ni kan läsa mer om projektet i en annan artikel i detta EBH-blad.

För att nya åtgärdslösningar ska bli verklighet är det viktigt att det finns förutsättningar för att metoderna ska komma i praktisk användning.

Vilka hinder finns det? Det finns inget säkert svar på detta och exempel på hinder kan vara rädsla för bakslag och problem i framtiden, negativa erfarenheter, upplevd trygghet i att använda metoder som fungerar, kunskapsbrist, svårigheter vid upphandling etc. SGI kommer under 2021 att kartlägga vad som kan åstadkommas för en ökad implementering och tillämpning av alternativ till gräv och schakt.

SGU ser ett behov av att i större utsträckning

efterbehandla med andra metoder än traditionell schakt och deponi. SGU bidrar till teknikutveckling i branschen genom att delta i forskningsprojekt och genom att i egen regi genomföra test och pilotförsök.

Som exempel kan nämnas undersökningarna som görs vid det tidigare sågverket i Hjortsberga. Här utreds de mikrobiella förutsättningarna för stimulerad reduktiv deklorering av pentaklorfenol med så kallade advanced biotrapas. I glasrikeprojekten Älghult och Gadderås har vi visserligen genomfört schaktåtgärder, men en schakt där glasavfallet tagits omhand separat för att möjliggöra framtida återvinning.

Vi tror på tematiska satsningar, där vi hanterar fler projekt av samma typ i samma organisation. På så sätt kan vi upptäcka fördelar med nya angreppssätt, lära oss och anpassa arbetssättet.

Vi planerar för att genomföra ett pilotförsök med skonsam sanering, jordförbättring och fytostabilisering vid en av de många tidigare skogsplanteskolor myndigheten ansvarar för. Ensamt hade det inte varit så anmärkningsvärt att schakta bort föroreningen men tittar man på den större problematiken med plantskolorna så ser vi en stor vinning med att testa andra möjliga åtgärder. Projektet hoppas komma igång, delvis med hjälp av finansiering via TUFFO, våren 2021.

Nätverket Samverkan för innovation, som SGU driver på uppdrag av Naturvårdsverket har tagit fart på allvar under hösten och nu planeras det för en entreprenörsdag till våren. Syftet med dagen är att utbyta kunskap kring tekniker och informera entreprenörer om kommande projekt som planeras med innovativa metoder.

Avslutningsvis vill vi, Naturvårdsverket, SGI och SGU, framhålla att även om vi gör mycket för att efterbehandlingsbranschen ska bli mer hållbar så behöver vi alla hjälpas åt om vi ska lyckas.

Annika Ryegård, Naturvårdsverket

Mikael Stark, SGI

Léni Litgård-Maot, SGU